

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 31.12.2012.**

Sarajevo, travanj 2013.

Sadržaj

1.	UVOD	3
1.1.	Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO.....	3
1.2.	Ključni nalazi utvrđeni u kontrolama MKO u razdoblju 1.1.-31.12. 2012.	4
1.3.	Potrebne mjere na razini sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja..	6
2.	STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA	7
2.1.	Organizacijski dijelovi.....	7
2.2.	Kadrovi	7
3.	ANALIZA FINANCIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO	8
3.1.	Bilanca stanja	8
3.2.	Kapital	13
3.3.	Kreditni portfelj.....	14
3.3.1.	Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja	18
3.3.2.	Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata	21
3.4.	Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite	22
3.5.	Račun dobiti i gubitka	24
4.	USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPNiFTA.....	26
5.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	27

PRILOZI:

Prilog 1.	Osnovni podaci o MKO
Prilog 2.	Bilanca stanja MKF
Prilog 3.	Bilanca stanja MKD
Prilog 4.	Račun dobiti i gubitka MKF
Prilog 5.	Račun dobiti i gubitka MKD
Prilog 6.	Pregled doniranog kapitala MKF

GRAFIKONI:

Grafikon 1.	Iznos aktive MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 2.	Iznos bruto portfelja MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 3.	Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 4.	Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 5.	Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 6.	Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 31.12.2012. u 000 KM
Grafikon 7.	Broj zaposlenih MKO na dan 31.12.2012.
Grafikon 8.	Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2012.
Grafikon 9.	Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2012. godine
Grafikon 10.	Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2012. godine
Grafikon 11.	Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2012.
Grafikon 12.	Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2012.
Grafikon 13.	Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 31.12.2012.

1. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, otpisima i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama. Neposredni nadzor nad poslovanjem MKO putem opsežnih i ciljanih kontrola - pregled poslovanja na licu mjesta, provode službene osobe Agencija koje, sukladno internim aktima Agencije, ispunjavaju uvjete za obavljanje istog i za to imaju neophodne ovlasti. Mikrokreditnim organizacijama koje su predmet kontrole Agencije, po pravomoćnosti zapisnika, izdaju se nalozi za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih u kontroli poslovanja, s ciljem unapređenja poslovanja, zakonitosti rada i stabilnosti mikrokreditnog sustava.

1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Poslovanje MKO bliže se uređuje podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od Upravnog odbora Agencije i uputama za poslovanje MKO usvojenim od direktora Agencije.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07 i 110/12
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta	32/10
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
11. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti;
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

1.2. Ključni nalazi utvrđeni u kontrolama MKO u razdoblju 1.1. - 31.12.2012.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Ipak, u pojedinim organizacijama značajnog opsega operacija i razine doniranih sredstava, uočene su značajne slabosti i nepravilnosti u radu. Nepravilnosti utvrđene tijekom kontrola obavljenih u 2012. godini, uglavnom su se odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu upravljanja kreditnim i drugim rizicima, formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita. Ostale nepravilnosti odnosile su se na neadekvatnu uspostavu i vođenje izvanbilančne evidencije, neadekvatan obračun dospjelih i nedospjelih kamata, neiskazivanje efektivne kamatne stope u ugovorima o kreditu i prostorijama MKF, te propuštanje uspostave registra povezanih osoba i usvajanje politika MKO za poslovanje s povezanim osobama, slabosti u procedurama za obradu prigovora i žalbi klijenata i jamaca i dr. Navedene nepravilnosti posljedično su utjecale na kršenje Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO.

Kontrolama je utvrđeno da se kod manjeg broja MKF, u upravljanju imovinom MKF, organi istih ne pridržavaju načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno pažnjom dobrog gospodarstvenika i stručnjaka, te da stvaraju visoke, nepotrebne i neopravdane troškove, koji se alimentiraju iz izuzetno visokih kamatnih stopa, suprotno misiji osnivanja MKF, a što je davanje mikrokredita s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika kredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva.

Eklatantni primjeri nedomaćinskog poslovanja organa kod pojedinih fondacija, čija sredstva i cilj osnivanja su od općeg ili zajedničkog interesa, a koje obiluju sredstvima doniranim za podršku mikropoduzetništvu i povećanju prihoda kućanstava, reflektiraju se u nalazima prethodno obavljenih kontrola. Pa je tako konstatirano da se:

- pojedinim rukovodiocima MKF isplaćuju izuzetno visoke i tržišno neutemeljene plaće koje iznose i preko deset tisuća KM na mjesečnoj osnovi, te neprimjereno visoki bonusi koji su u dva slučaja iznosili i po nekoliko stotina tisuća KM po osobi;
- jednom članu upravnog odbora MKF isplaćuje mjesečna naknada za rad u visini od 8,3 prosječne plaće u Federaciji BiH, pored koje je istom članu omogućeno i pravo na posebne naknade, privilegije i beneficije, te različite oblike materijalne i logističke podrške u neograničenom iznosu i raspolaganju kao npr. neograničeno pravo službenog putovanja u zemlji i inozemstvu s plaćenim svim troškovima, neograničeno pravo reprezentacije, upotreba službenog telefona bez ograničenja troškova, službeno

vozilo na korištenje sa ili bez vozača, korištenje službenog ureda bez ograničenja sa svim pratećim sadržajima;

- u MKF preuzimaju i financiraju skupi, neopravdani i nepotrebni projekti, odnosno sklapaju se štetni ugovori kojim korist stječu druge pravne ili fizičke osobe, a na štetu imovine MKF od općeg ili zajedničkog interesa, dok se ovi troškovi financiraju neprimjereno visokim kamatnim stopama na teret socijalno ugroženog stanovništva-korisnika mikrokredita.

U cilju eliminiranja slučajeva zloupotrebe pozicije i ovlaštenja u svrhu nezakonitog stjecanja značajne materijalne koristi pojedinaca ili grupe na teret siromašnih korisnika mikrokredita, kao i slučajeva nesavjesnog privrednog poslovanja i sklapanja štetnih ugovora, Agencija je u toku 2012. godine izdala brojne naloge s ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti i zloupotreba od strane odgovornih osoba, te naloge za razrješenje organa upravljanja/rukovođenja kod kojih su utvrđeni ovi slučajevi. Organi MKO ponekad pribjegavaju zaštiti institucije suda od naloga Agencije kojim je u jednom slučaju onemogućeno efikasno djelovanje regulatora kod uočenih nepravilnosti i nezakonitosti.

Također, uočena je zabrinjavajuća pojava prijevremenih otplata velikog broja kredita u kašnjenju od strane klijenata kojim su istodobno ili kratko potom odobravani novi krediti čiji konačan iznos ovisi o potraživanju po prethodnom kreditu (glavnica, dospjele kamate, zatezne kamate) dodatno uvećan za proviziju za prijevremenu otplatu kredita i proviziju za obradu novog kredita. Na ovaj način, klijenti se dovode u visoku zaduženost što produbljuje dužničku krizu. Cilj ovog refinanciranja, obavljenog putem blagajne MKF, umjesto preko transakcijskih računa neovisnih subjekata isključivo je iskazivanje boljih poslovnih rezultata kroz umanjenje rezerviranja za kreditne gubitke, kako bi se privukla dodatna kreditna sredstva, čime se pričinjava značajna šteta klijentima MKO kao i povjeriteljima.

Agencija je, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzela sve raspoložive nadzorne mjere i pokrenula potrebne radnje pred nadležnim organima a sve u svrhu sankcioniranja ovakvih pojava, te uvođenja poslovanja MKF u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja. Očekivane izmjene ZoMKO omogućiti će Agenciji poduzimanje oštrijih i kvalitetnijih mjera u kontroliranju rada MKO kojim bi se u budućnosti efikasnije sankcionirale nepravilnosti utvrđene kontrolama MKO, te bi se osiguralo da sredstva MKO služe svrsi radi kojih su donirana, a MKF ispunjava ciljeve osnivanja. Agencija u postupku kontrola nalaže punu primjenu propisa MKO kao i primjenu praksi odgovornog kreditiranja te ostvarivanje misije i ciljeva osnivanja MKO, kako bi se prevenirao i prevladao problem prezaduženosti.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora.

Dosadašnji pregovori većih MKO u Federaciji BiH o osnivanju zajedničkog društva prijenosom imovine iz mikrokreditne fondacije nisu dali rezultate, a većina MKO svoju šansu vidi u osnivanju društva od strane jedne fondacije čime bi se multiplicirao broj pravnih subjekata koji se bave mikrokreditiranjem u Federaciji BiH. Suprotno stavovima MKO u Federaciji BiH, posljedice kreditne ekspanzije, ekonomski ambijent, prezaduženost i preklapanje klijenta, zasićenje lokalnih tržišta na kojima posluje nekolicina mikrokreditnih

organizacija, te opće raspoloženje javnog mnijenja prema sektoru, ne predstavlja ambijent za multipliciranje MKO, te naprotiv, nalaže sintezu odnosno konsolidaciju sektora čime bi se olakšao proces ulaganja u mikrokreditna društva, optimizirali resursi fondacija i zaštitila donirana sredstva, te poboljšao segment korporativnog upravljanja, koji je ujedno najslabija karika u većini MKO.

Slijedom navedenog, tijekom 2012. godine Agencija je oduzela dvije dozvole za rad MKF, obje uslijed izvršenih statusnih promjena, pripajanja drugim MKF, čime je od 2008. godine, kada su MKO započele s radom upisom u nadležne registre, Agencija oduzela ukupno šest dozvola za rad, četiri uslijed pripajanja drugim MKF, a dvije radi neispunjavanja uvjeta za rad što je dovelo do prestanka rada ovih MKF. U usporedbi s 2008. godinom, broj izdanih dozvola za rad MKO sa 20 je smanjen na 14 trenutno aktivnih dozvola za rad, što predstavlja smanjenje od 30%.

U 2012. godini, kao ni u prethodnoj godini, Agenciji nije upućen niti jedan zahtjev za osnivanje mikrokreditne fondacije ili mikrokreditnog društva, dok je jedna MKF uputila zahtjev Agenciji za prestanak rada koji je trenutno u obradi.

1.3. Potrebne mjere na razini sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti te su iz tih razloga neke MKO donijele odluku o pripajanju. Agencija očekuje da će se izmjenama ZoMKO otkloniti nedorečenost zakonskih propisa, omogućiti adekvatni instrumenti za nadzor poslovanja MKO, omogućiti efikasnije korigiranje uočenih problema u poslovanju MKO, te otkloniti eventualne zloupotrebe. Očekivanim izmjenama ZoMKO kreirat će se prostor za dodatno poboljšanje podzakonskih akata Agencije u cilju zaštite doniranih sredstva kojim je izravno omogućeno kreditiranje velikog broja klijenta koji nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja.

2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

U Federaciji BiH sa 31.12.2012., dozvolu za rad Agencije ima 14 MKO, od toga 13 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 27 organizacijskih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 1. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31.12.2012. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

2.1. Organizacijski dijelovi

Na dan 31.12.2012., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 319 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 213, Republici Srpskoj 103 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH manji je za 22 organizacijska dijela, odnosno 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 180 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH imaju ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. Tijekom 2012. godine Agencija je izdala 7 suglasnosti za osnivanje organizacijskih dijelova, 11 suglasnosti za zatvaranje organizacijskih dijelova MKO i 17 suglasnosti za promjenu adrese organizacijskih dijelova, dok je 12 organizacijskih dijelova brisano iz Registra Agencije s obzirom da je jednoj MKF oduzeta dozvola za rad radi statusne promjene pripajanja, a 6 ih je brisano iz Registra Agencije nakon usuglašavanja stanja s MKO. Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKF, dok 4 MKF posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova.

Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 27 podružnica i terenskih ureda.

2.2. Kadrovi

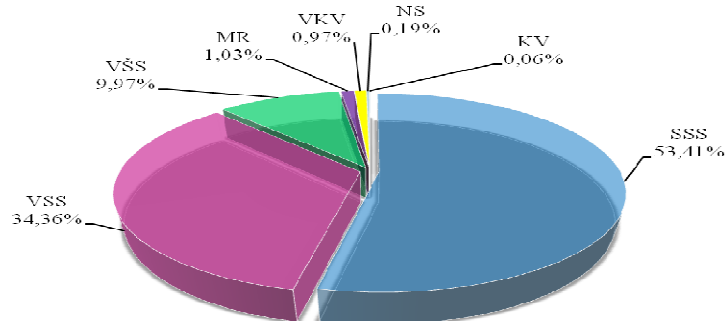
Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2011.		Ukupno	Udjel (%)	31.12.2012.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,20	3	0	3	0,19	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,06	100
3.	VKV	15	0	15	0,99	15	0	15	0,97	100
4.	SSS	817	4	821	54,41	828	2	830	53,41	101
5.	VŠS	183	0	183	12,13	154	1	155	9,97	85
6.	VSS	469	4	473	31,35	530	4	534	34,36	113
7.	MR	13	0	13	0,86	16	0	16	1,03	123
UKUPNO		1.501	8	1.509	100,00	1.547	7	1.554	100,00	103

Sa 31.12.2012., mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.554 radnika, što je za 45 radnika više u odnosu na 31.12.2011. ili 3%. MKF zapošljavaju 1.547 radnika ili 99,5%, a MKD 7 radnika ili 0,5%. U strukturi zaposlenih najveći je udjel SSS od 53,41%, VSS od 34,36% i VŠS od 9,97%. Udjel zaposlenih sa srednjom stručnom spremom je u porastu (za 1%), sa

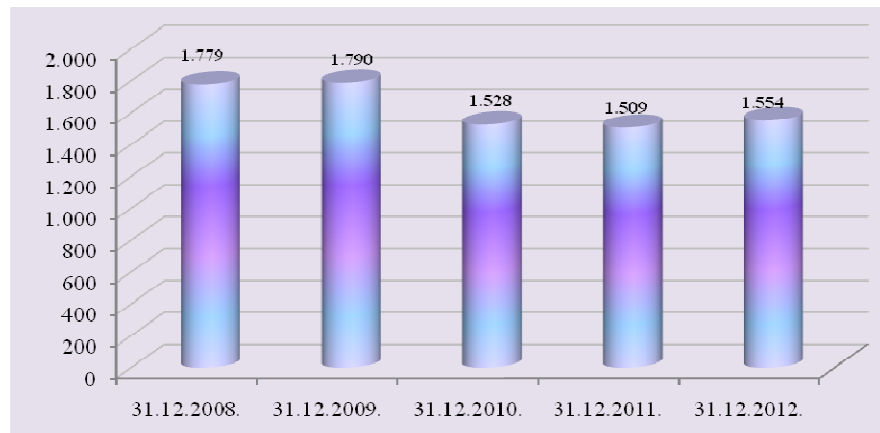
visokom stručnom spremom (za 13%) i magistara (za 23%), dok je postotak udjela zaposlenih s višom stručnom spremom u padu (za 15%).

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO na dan 31.12.2012. godine

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 31.12.2012. zapošljavale 1.554 radnika, što predstavlja smanjenje od 13% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 33%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

3. ANALIZA FINANCIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO

3.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 31.12.2012. iznosi 499,7 milijuna KM i za 2,8 milijuna KM ili 1% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2011. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine bilježi 8 MKF, dok je pad zabilježilo 5 MKF i 1 MKD. Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31.12.2011. zabilježile su 3 MKF, dok je pad bilančne sume do 20% u odnosu na kraj prethodne godine zabilježila 1 MKF, pad do 30% zabilježilo je 1 MKD, dok je 1 MKF zabilježila pad bilančne sume od čak 84% u odnosu na kraj prethodne godine. Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 463,6 milijuna KM ili 93%.

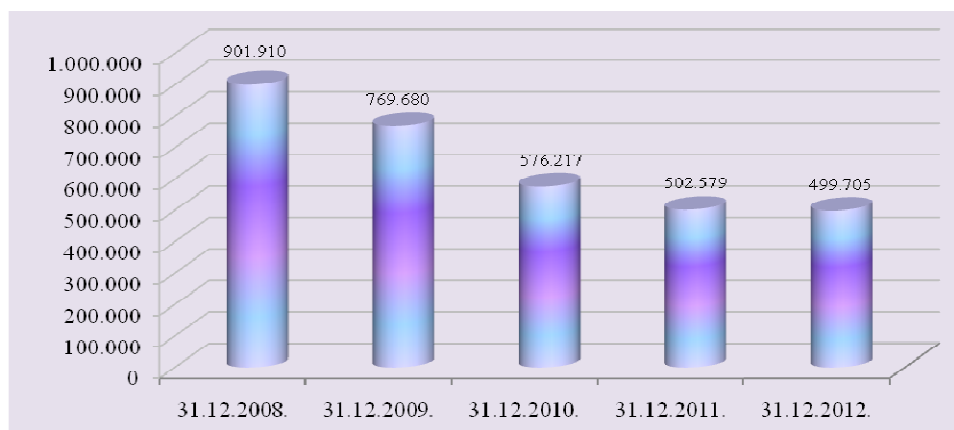
Tablica 2. Bilanca stanja MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2011.					31.12.2012.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA											
1. Novčana sredstva	28.973	6	270	14	29.243	25.286	5	104	7	25.390	87
2. Plasmani bankama	14.975	3	0	0	14.975	8.245	2	0	0	8.245	55
3. Krediti	412.802		1.582		414.384	415.883		1.349		417.232	101
4. Minus: rezerv. za kred. gubitke	11.647		11		11.658	7.585		25		7.610	65
5. Neto krediti	401.155	80	1.572	80	402.727	408.298	82	1.324	86	409.622	102
6. Posl. prostor i ost. fik. aktiva	47.838	10	75	4	47.913	48.025	10	84	5	48.109	100
7. Dugor. investicije	15	0	0	0	15	15	0	0	0	15	100
8. Ostala aktiva	9.048	2	57	3	9.105	9.268	2	33	2	9.301	102
9. Minus: rezerv. na ost. st. aktive, osim kredita	1.398	0	2	0	1.400	975		2		977	70
UKUPNO AKTIVA	500.606	100	1.973	100	502.579	498.162	100	1.543	100	499.705	99
PASIVA											
10. Obveze po uzet. kreditima	330.981	66	1.175	60	332.156	311.240	62	803	52	312.043	94
11. Ostale obveze	20.054	4	69	3	20.122	24.091	5	39	3	24.130	120
12. Kapital	149.571	30	729	37	150.301	162.831	33	701	45	163.532	109
UKUPNO PASIVA	500.606	100	1.973	100	502.579	498.162	100	1.543	100	499.705	99
Izvanbilančna evidencija	168.222		60		168.282	172.252		52		172.304	102

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 31.12.2012. iznosila je 499,7 milijuna KM i manja je za čak 45% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije značajnije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 61%, odnosno 71%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO (u 000 KM)

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 25,4 milijuna KM ili 5% sa stopom pada od 13% u odnosu na 31.12.2011. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 8,3 milijuna KM ili 2% i manji su za 45% u odnosu na kraj prethodne godine. S obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, općenito pokazuju visok stupanj opreza i uzdržanost kod

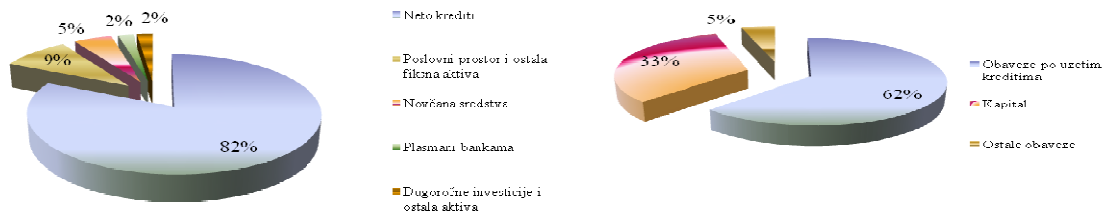
kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi financirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno uskraćivanje dugoročnih sredstava MKO i dospijee kratkoročnih obveza uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti pojedinih MKO, čak i većeg opsega operacija, što predstavlja jedan od značajnih rizika i izazova s kojim su suočeni organi upravljanja i rukovođenja.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 409,6 milijuna KM ili 82% ukupne aktive i veći su za 6,9 milijuna KM ili 2% u odnosu na 31.12.2011. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF, dok je pad zabilježilo 5 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31.12.2011. pad neto kredita do 10% zabilježile su 3 MKF, dok su pad do 20% zabilježile 1 MKF i 1 MKD. Jedna MKF zabilježila je pad neto kredita od čak 76% u odnosu na kraj prethodne godine.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 48,1 milijuna KM ili 9% ukupne aktive i za 196 tisuća KM ili 0,4%, ova bilančna pozicija veća je u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 10,63% što je neznatno više od dozvoljenog iznosa, a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard.

Iznos od 8,3 milijuna KM ili 2% odnosi se na dugoročne investicije (15 tisuća KM koje iskazuje samo jedna MKF) i ostalu aktivu (8.324 tisuću KM umanjenu za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostale aktive na razini sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,86%, a gledajući pojedinačno, kod svih MKO, ostala aktiva je ispod 10% u odnosu na ukupnu aktivu.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 312,1 milijun KM ili 62% ukupne pasive i manje su za 6% u odnosu na 31.12.2011.

Tablica 3. Ročna struktura uzetih kredita

u 000 KM

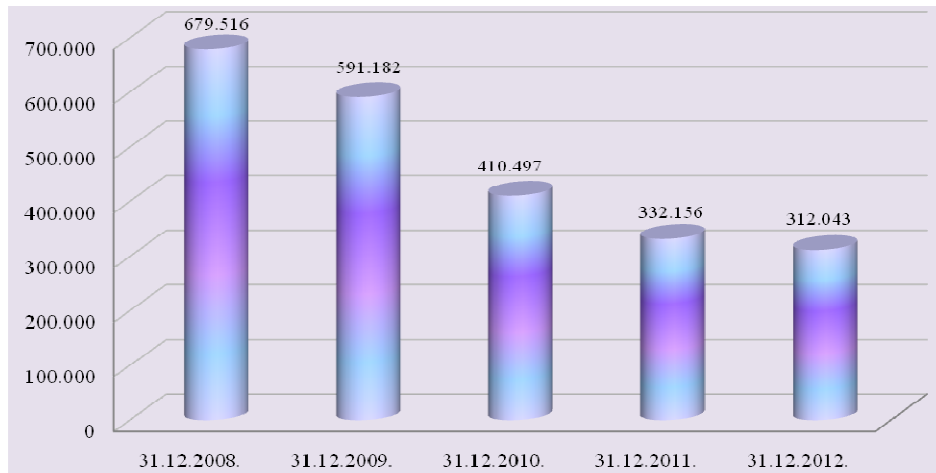
OPIS	31.12.2011.				31.12.2012.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkor. kreditima	82.347	723	83.070	25	99.872	719	100.591	32	121
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	248.634	452	249.086	75	211.368	84	211.452	68	85
UKUPNO	330.981	1.175	332.156	100	311.240	803	312.043	100	94

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (kojih nemaju 2 MKF) iznose 211,5 milijuna KM ili 68% i manji su 15% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (kojih nemaju 3 MKF) iznose 100,6 milijuna

KM ili 32% i imaju stopu rasta od 21% u odnosu na kraj prethodne godine. Na obveze po uzetim kreditima na MKF odnosi se 311,2 milijuna KM ili 99,7% od ukupnih obveza po uzetim kreditima.

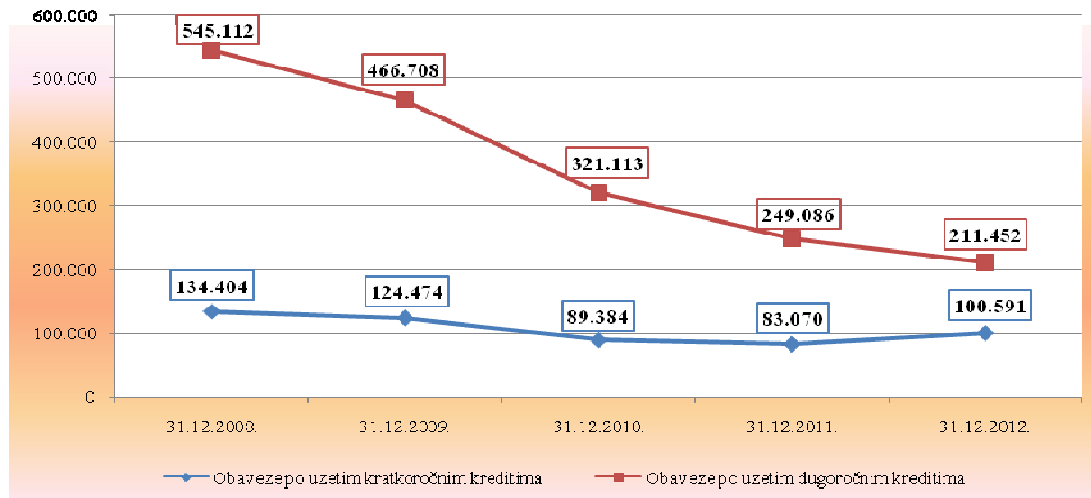
Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 31.12.2012. iznosile su 312,1 milijun KM i manje su za čak 54% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 89%, odnosno 94%.

Grafikon 5. Iznos obveza MKO po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Kao što je vidljivo iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu manje za 54%, odnosno 6% u odnosu na prethodnu godinu, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, zabrinjava činjenica da su dugoročni krediti u odnosu na 2008. godinu u padu za čak 61%, te konstantno padaju, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 25%. Međutim u odnosu na kraj prethodne godine, bilježe porast za 21%.

Grafikon 6. Obveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

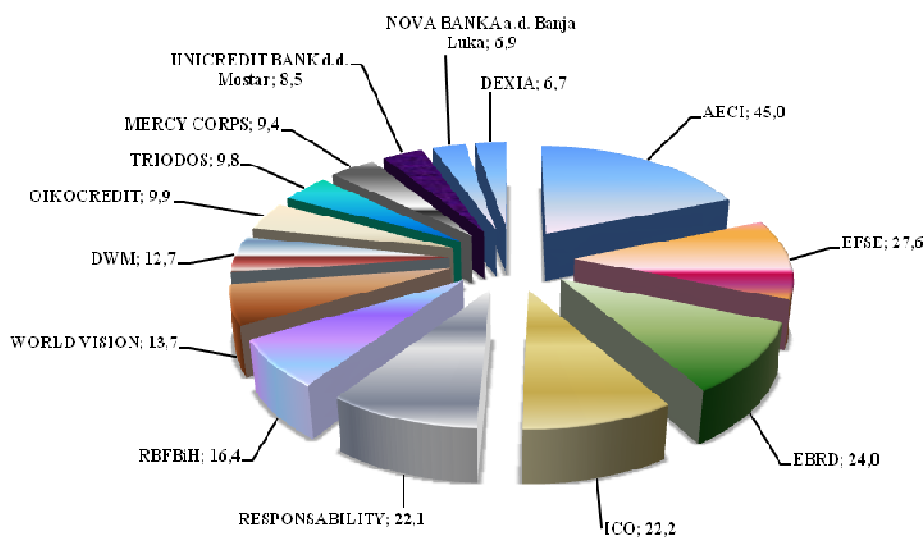

Najznačajniji kreditori MKO na koje se odnosi 75% od ukupnih kreditnih obveza su:

- 1.) AECI – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (45 milijuna KM);
- 2.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (27,6 milijuna KM);
- 3.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (24 milijuna KM);
- 4.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (22,2 milijuna KM);
- 5.) Responsibility SICAV, Švicarska (22,1 milijun KM);
- 6.) Razvojna banka Federacije BiH¹ (16,4 milijuna KM);
- 7.) World Vision International, USA (13,7 milijuna KM);
- 8.) DWM – Developing World Markets, SAD (12,7 milijuna KM);
- 9.) Oikokredit, Nizozemska (9,9 milijuna KM);
- 10.) Triodos – Doen, Nizozemska (9,8 milijuna KM).
- 11.) Mercy Corps, SAD (9,4 milijuna KM);
- 12.) UniCredit Bank d.d. Mostar, BiH (8,5 milijuna KM);
- 13.) Nova banka a.d. Banja Luka (6,9 milijuna KM) i
- 14.) Dexia, Švicarska (6,7 milijuna KM)

Jedna MKF kod prvog kreditora ima izloženost 43%, a kod osmog čak 69%, sto predstavlja visoku koncentraciju izvora sredstava.

Grafikon 7. Izvori sredstava MKO na dan 31.12.2012. godine (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 24,1 milijun KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 7,18%, a gledajući pojedinačno, ukupno pet MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija iznosi 172,3 milijuna KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (171,9 milijuna KM) i komisioni poslovi (0,4 milijuna KM koje imaju dvije MKF) i za 2% je veća od stanja sa 31.12.2011.

¹ Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br: 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

3.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2012. iznosi 163,5 milijuna KM ili 33% ukupne pasive i veći je za 13,2 milijuna KM ili 9% u odnosu na kraj 2011. godine. Kapital MKF iznosi 162,8 milijuna MKF ili 99,6%, a kapital jednog MKD 0,7 milijuna KM ili 0,4%. Dvije MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa.

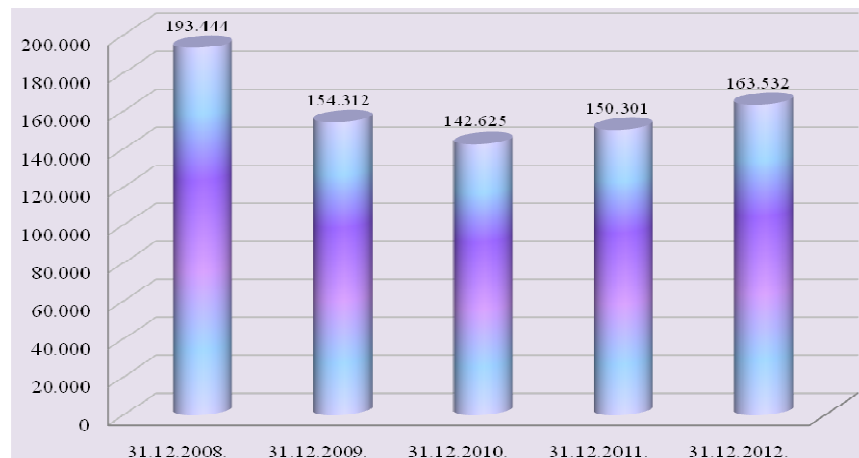
Tablica 4. Struktura kapitala MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2011.					31.12.2012.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	43.061	29	0	0	43.061	46.936	29	0	0	46.936	109
Temeljni kapital	10.157	7	600	82	10.757	8.245	5	600	86	8.845	82
Višak/manjak pr. nad ras.	93.411	62	0	0	93.411	104.779	64	0	0	104.779	112
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	29	4	29	0	0	0	0	0	0
Zakonske rezerve	0	0	100	14	100	0	0	101	14	101	101
Ostale rezerve	2.942	2	0	0	2.942	2.871	2	0	0	2.871	98
UKUPNO KAPITAL	149.571	100	729	100	150.301	162.831	100	701	100	163.532	109

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Ukupan kapital MKO na dan 31.12.2012. iznosio je 163,5 milijuna KM i manji je za 15% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije značajnije MKF zabilježile su najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za čak 52%, odnosno 60%. Razina kapitala sa krajem 2012. godine predstavlja najveću zabilježenu razinu istog od kraja 2009. godine, zahvaljujući povećanom izvanrednom prihodu MKF (naplata otpisanih potraživanja) koji je utjecao na ukupan finansijski rezultat ostvaren u tekućoj godini.

Grafikon 8. Iznos kapitala MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 104,8 milijuna KM, te čini 64% ukupnog kapitala MKF i veći je za 11,3 milijuna KM ili 12% u odnosu na kraj prethodne godine.

Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 31.12.2012. ostvarile su 3 MKF, a višak prihoda nad rashodima 10 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja s krajem 2012. godine ostvarile su 3 MKF, dok je 10 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 10 MKF, 7 ih je zahvaljujući izvanrednim prihodima koji su veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju 2012. godine, ostvarilo pozitivan rezultat, kao i jedno MKD. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 47 milijuna KM ili 29% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Donirani kapital u odnosu na kraj prethodne godine povećan je za 9%, i odnosi na povećanje doniranog kapitala kod četiri MKF za koje je kontrolama na licu mjesta utvrđeno da su o stanju istog pogrešno izvješćivale Agenciju u prethodnim razdobljima.

Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvješćivati Agenciju. Prema službenim kvartalnim izvješćima koja dostavljaju Agenciji, 9 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog. Off-site kontrolom utvrđeno da jedna MKF ne iskazuje točno vrijednost doniranog kapitala suprotno propisima Agencije, te je izvješće o donacijama podcijenjeno za oko 7 milijuna KM.

Temeljni kapital MKF na dan 31.12.2012. iznosi 8,2 milijuna KM ili 5% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Neraspoređena dobit i zakonske rezerve jednog MKD iznose 0,1 milijun KM ili 14% ukupnog kapitala MKD, dok temeljni kapital MKD iznosi 0,6 milijuna KM, odnosno 86%.

3.3. Kreditni portfelj

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 417,2 milijuna KM ili 83% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih kredita sektora ovisi o stanju kredita MKF na koje se odnosi 415,9 milijuna KM ili 99,7% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 1,3 milijuna KM ili 0,3% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 6.

Tablica 5. Neto krediti

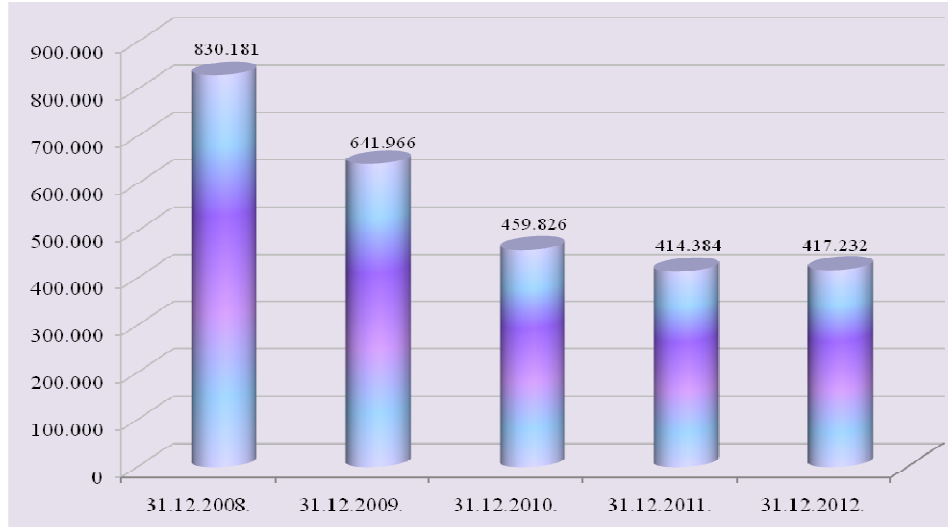
u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2011.			31.12.2012.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	412.802	1.582	414.384	415.883	1.349	417.232	101
2.	Rezerve za kreditne gubitke	11.647	11	11.658	7.585	25	7.610	65
3.	Neto krediti (1.-2.)	401.155	1.572	402.727	408.298	1.324	409.622	102

Neto krediti iznose 409,6 milijuna KM i za 2% su veći u odnosu na 31.12.2011., dok su krediti na bruto osnovi veći za 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Rezerve za kreditne gubitke iznose 7,6 milijuna KM i manje su 35% u odnosu na 31.12.2011. Omjer rezervi za

kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 1,82%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2011. bilježi poboljšanje od 0,99 postotnih bodova.

Grafikon 9. Iznos bruto portfelja MKO po godinama (u 000 KM)

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 31.12.2012. iznosio je 417,2 milijuna KM i isti je gotovo prepolovljen u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije značajnije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 63%, odnosno 75%.

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.12.2012.

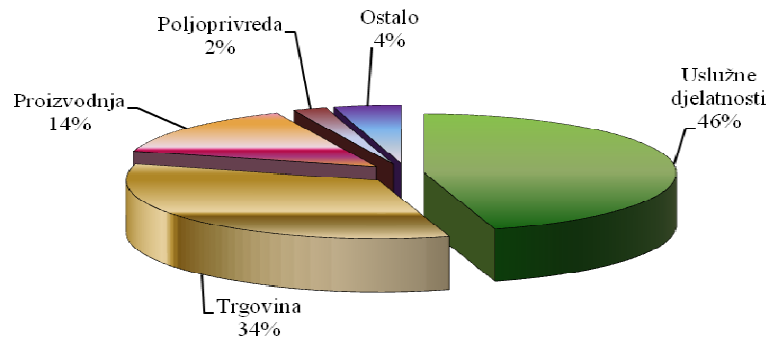
u 000 KM

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	1.329	3.493	46	4.868	46%
b.)	Trgovina	1.290	2.293	41	3.624	34%
c.)	Poljoprivreda	56	175	1	232	2%
d.)	Proizvodnja	559	958	11	1.528	14%
e.)	Ostalo	77	372	13	462	4%
	UKUPNO 1:	3.311	7.291	112	10.714	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	7.677	89.130	914	97.721	24%
b.)	Trgovina	4.851	43.418	570	48.839	12%
c.)	Poljoprivreda	8.250	134.794	780	143.824	35%
d.)	Proizvodnja	1.127	20.650	187	21.964	6%
e.)	Stambene potrebe	2.684	45.681	255	48.620	12%
f.)	Ostalo	12.717	32.210	623	45.550	11%
	UKUPNO 2:	37.306	365.883	3.329	406.518	100%
	UKUPNO (1+2):	40.617	373.174	3.441	417.232	

Prema sektorskoj strukturi mikrokredita 10,7 milijuna ili 3% od ukupnih kredita plasirano je pravnim osobama, a 406,5 milijuna KM ili 97% je plasirano fizičkim osobama.

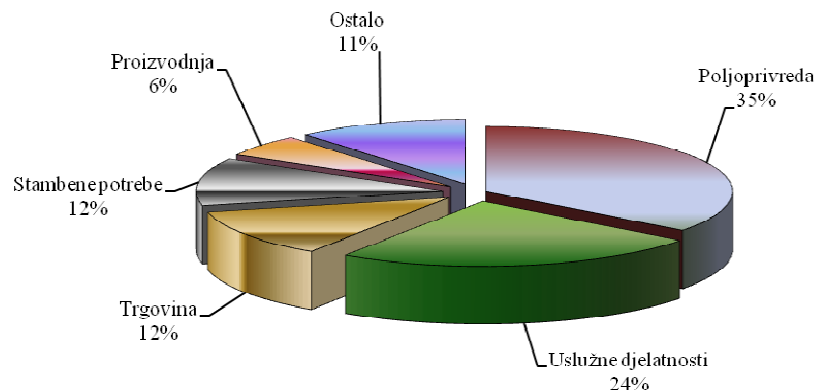
U ročnoj strukturi mikrokredita na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 44 milijuna KM ili 11 %, a na dugoročne kredite 373,2 milijuna KM ili 89%. Sama dospjela potraživanja iznose ukupno iznose 3,4 milijuna KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim osobama.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim osobama

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,9 milijuna KM ili 46%, odnosno trgovina 3,6 milijuna KM ili 34%. Za proizvodnju je dano je 1,5 milijuna KM ili 14% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,2 milijuna KM ili 2%, a za ostale namjene 0,5 milijuna KM ili 4%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim osobama

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 143,8 milijuna KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim 97,7 milijuna KM ili 24% za uslužne djelatnosti, za trgovinu je plasirano 48,9 milijuna KM ili 12%, za stambene potrebe 48,6 milijuna KM ili 12%, za proizvodnju 22 milijuna KM ili 6%, te za ostalo 45,5 milijuna KM ili 11%.

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (35%) i uslužnih djelatnosti (25%), te se većim

dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju za uslužne djelatnosti, poljoprivredu i proizvodnju je u porastu, dok su krediti dani za trgovinu, stambene potrebe i ostale namjene u padu, što znači da je fokus sektora i dalje usmjeren na podršku mikropoduzetništvu.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja.

Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.12.2012. vide se iz sljedeće tablice:

Tablica 7. Izvješće o visini i načinu formiranja rezervi za kreditne gubitke na dan 31.12.2012.

u 000 KM

Rb.	Dani kašnjenja	Stope rezerviranja	Iznos kredita	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
				Stopa rezerviranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8=(4x3)/100	9=(5x6)/100	10=(7x3)/100	11=(8+9+10)
1.	0	0%	396.852	0%	22	253	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	5.352	2%	104	0	107	2	0	109
3.	16 – 30	15%	7.156	100%	110	0	1.073	110	0	1.183
4.	31 – 60	50%	2.631	100%	122	0	1.316	122	0	1.438
5.	61 – 90	80%	1.413	100%	133	0	1.130	133	0	1.263
6.	91 – 180	100%	3.828	100%	602	0	3.983	610	0	4.593
UKUPNO			417.232		1.093	253	7.610	977	0	8.587

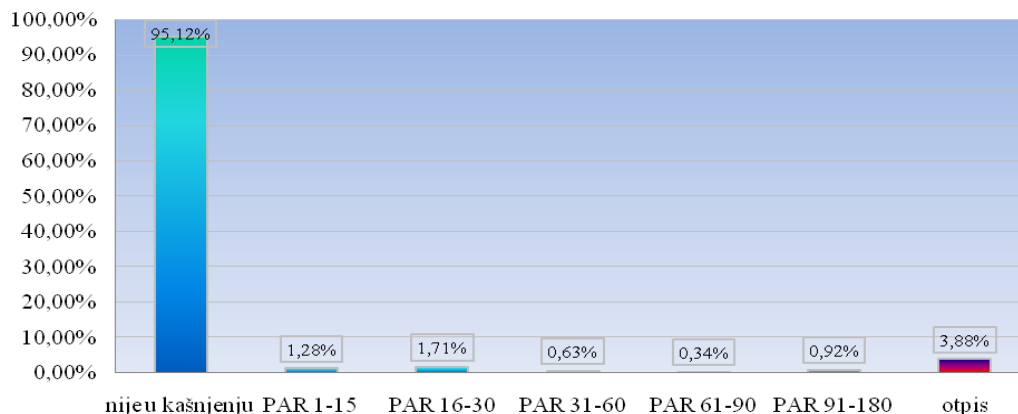
7.	preko 180	Otpis	16.202	100%	3.568					
----	-----------	-------	---------------	------	--------------	--	--	--	--	--

Kašnjenje u otplati dulje od jednoga dana imaju krediti u iznosu 20,4 milijuna KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 31.12.2012. iznosila je 4,88% i bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine za 1,21 postotni poen.

Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati dulje od jednog dana iznosi 1,1 milijun KM.

Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 8,5 milijuna KM i u odnosu na 31.12.2011. manje su za 34%, dok je otpis za u tekućoj godini iznosio 16,2 milijuna KM po glavnici i 3,5 milijuna KM po kamati.

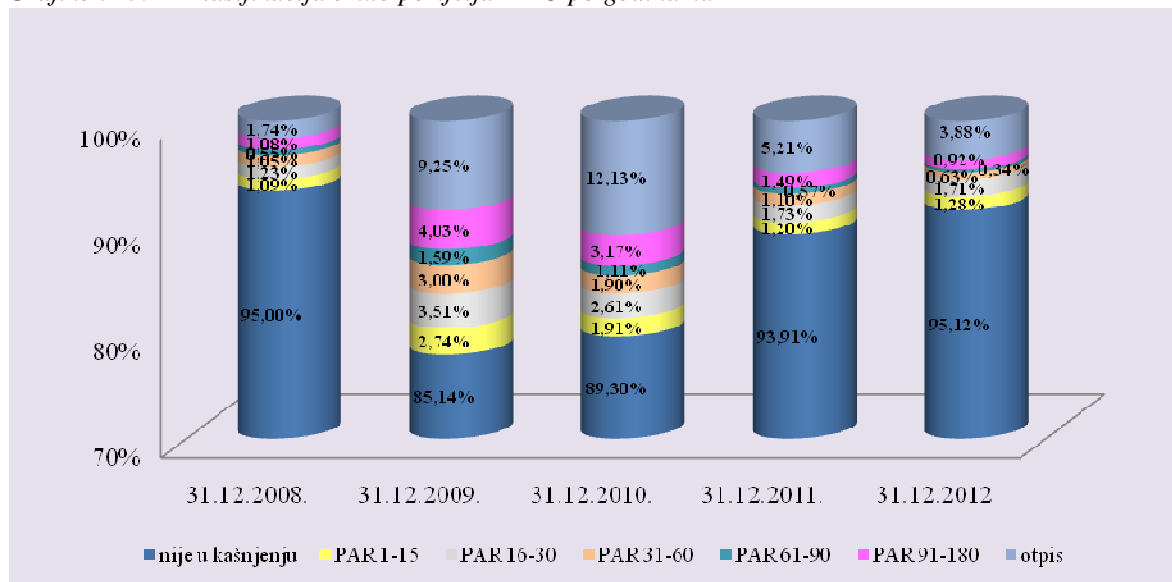
Grafikon 12. Kvaliteta portfelja MKO na dan 31.12.2012.

3.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, uz neznatan rast mikrokreditnog portfelja od 1%, mikrokreditni sektor na dan 31.12.2012. iskazuje i poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te su mnoge manje MKO suočene s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

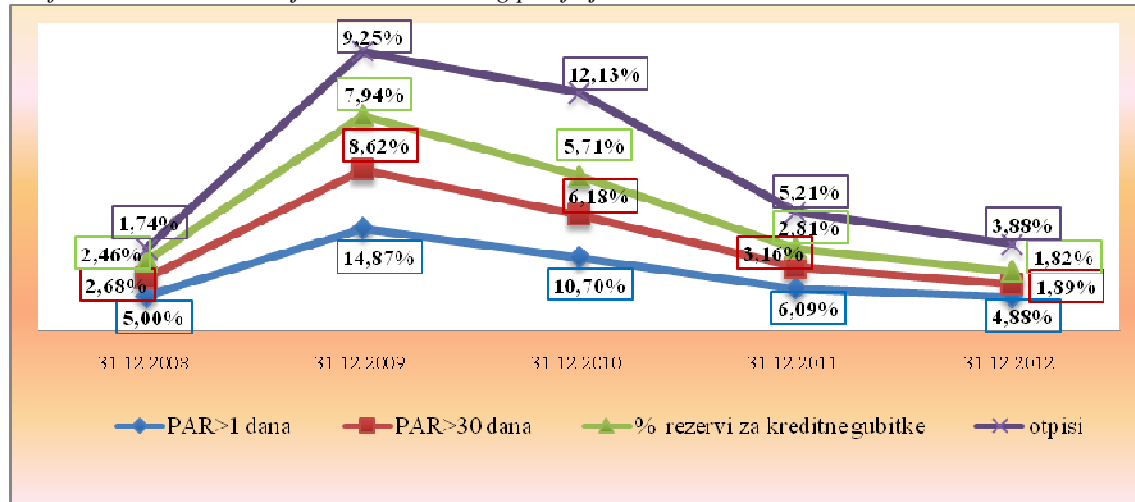
Grafikon 13. Klasifikacija bruto portfelja MKO po godinama

Poboljšanje kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 2,81%, koliko je iznosila na 31.12.2011., na 1,82%. Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja također je smanjen sa 3,16% na 1,89%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 14 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfelja koji mora biti ispod 5%. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja također bilježi smanjenje, te je sa 6,09% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 4,88%.

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfelja i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka, s obzirom da jedna od najvećih MKF koja ima preko 20% tržišnog udjela nije postupila po nalogima Agencije u predviđenim rokovima koji su izdani na temelju obavljene kontrole ove MKF u pogledu značajnog iznosa naloženih dodatnih rezervi, te izvješća ove MKF nisu usklađeni s propisima Agencije.

Grafikon 14. Pokazatelji kvalitete aktivnog portfelja MKO

Tijekom 2012. godine, MKO su otpisale 12.965 kreditnih partija u ukupnom iznosu od 19,7 milijuna KM, od čega se 16,2 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice, što je 3,88% ukupnih bruto kredita, čime su otpisi na razini mikrokreditnog sektora viši u odnosu na standard Agencije (do 3%), a sedam je MKF koje ne zadovoljavaju ovaj standard Agencije.

Po pitanju obveze pokretanja sudskih sporova za naplatu otpisanih potraživanja koja su dospjela, a nisu naplaćena preko 180 dana, kontrolom na licu mjesta u jednoj MKF koja ima značajan tržišni udjel, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 milijuna KM, što je suprotno članku 3. stavak 3. Odluke o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija. S obzirom da ova MKF cjelokupne novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita vrši u gotovini, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve ostavljen je prostor za nezakonito postupanje s naplatom otpisanih potraživanja i druge zloupotrebe.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima (u tekućoj godini MKO su naplatile 10,1 milijun KM otpisane glavnice, odnosno 1,5 milijuna KM otpisane kamate), što je evidentno iz iskazanih izvanrednih prihoda na kraju 2012. godine, koji su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći za 16%. Tijekom 2012. godine, tri MKF trajno su otpisale ukupno 371 tisuću KM glavnice i 46 tisuća KM kamate.

Kao što se vidi iz donje tablice, iznos otpisane glavnice i kamate u četvrtom kvartalu 2012. godine, nerazmjern je iznosu otpisa u prethodnim kvartalima tekuće godine, što je rezultat pripajanja jedne MKF drugoj u ovom razdoblju, gdje su ukupni otpisi pripojene MKF evidentirani kao početno stanje MKF slijednika u četvrtom kvartalu 2012. godine.

Tablica 8. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

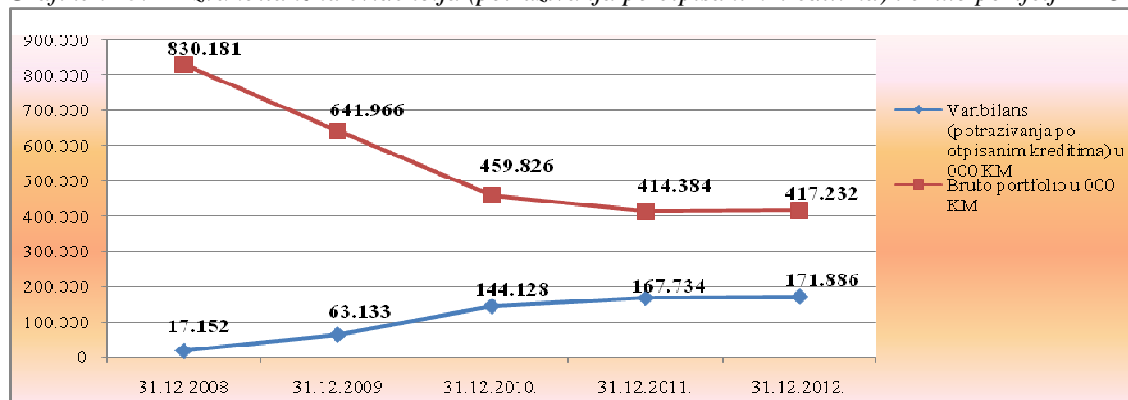
u 000 KM

OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2012.	133.894	23.083	2.656	439	136.550	23.522
Promjene u 2012. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	15.999	3.552	203	16	16.202	3.568
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	3.129	781	31	2	3.160	783
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.463	468	71	5	2.533	473
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	3.252	634	45	4	3.297	638
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	7.155	1.668	57	5	7.212	1.673
Naplaćeno u tekućoj godini	9.897	1.511	182	28	10.079	1.539
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.313	449	39	8	2.352	457
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.531	432	36	5	2.566	438
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2.551	317	47	6	2.598	323
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	2.502	313	61	9	2.563	322
Trajni otpis u tekućoj godini	368	46	3	0	371	46
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	128	19	3	0	131	19
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	4	1	0	0	4	1
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2	1	0	0	2	1
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	234	25	0	0	234	25
Saldo na datum 31.12.2012.	139.629	25.078	2.674	426	142.303	25.504

* Napomena: Podaci u Tablici 8. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 4 milijuna KM koji se odnosi na izvansudske nagodbe i suspendiranu kamatu kod dvije MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 31.12.2012. iznose 171,8 milijuna KM i veća su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine. U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO prepolovljen je, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za preko 10 puta i sa 31.12.2012. čine 41% od ukupnog kreditnog portfelja.

Grafikon 15. Izvanbilančna evidencija (potraživanja po otpisanim kreditima) i bruto portfelj MKO

Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podataka da pet MKF ima preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci, za 15% je veći od iznosa bruto kredita), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Dvije MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

3.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje se otplaćuje putem jamstva, Agencija je od 31.12.2009. propisala novi izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima otplate kredita kod MKO s instrumentom osiguranja jamstvom u Federaciji BiH sa 31.12.2012., 4.018 jamaca otplatilo je 1,8 milijuna KM od ukupno odobrenih kredita koji se otplaćuju putem ovog instrumenta osiguranja u iznosu od 24 milijuna KM (3.689 kreditnih partija), što je za 53% manje jamaca koji otplaćuju kredite u usporedbi sa 31.12.2011. (4,2 milijuna KM, otplatilo je 8.553 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jamci bio 45,6 milijuna KM – 7.805 kreditnih partija). Prosječan iznos kredita koji je tijekom 2012.godine otplaćen ili se otplaćuje jamstvom iznosi 447 KM. Prepolovljeni broj kredita koji se otplaćuje po osnovi jamstva na dan 31.12.2012. rezultat je pogrešnog iskazivanja podataka kod pojedinih MKO u prethodnim razdobljima.

Od ukupnog broja kreditnih partija, 1,76% kreditnih partija odnosi se na kredite s jamstvom i u odnosu na kraj 2011. godine udjel kreditnih partija s jamstvom u ukupnom broju kreditnih partija u padu je za 1,86 postotnih poena. Od 14 MKO, jedna MKF nema evidentiranih otplata kredita s jamstvom, dok je kod dvije MKF zabilježen najveći udjel kreditnih partija s jamstvom u odnosu na ukupan broj kreditnih partija (5,53% i 4,84%).

Stanje preostalog duga po kreditima s jamstvom sa 31.12.2012. iznosi 7,9 milijuna KM, što čini 1,90% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2011., udjel preostalog duga u bruto portfelju manji je za 0,97 postotnih poena. (31.12.2011. stanje preostalog duga po kreditima s jamstvom iznosilo je: 11,9 milijuna KM u odnosu na 414,4 milijuna KM bruto portfelja, što predstavlja 2,87% bruto kredita MKO).

Prema izvješćima MKO, a sukladno Odluci o uslovima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10), u razdoblju od 1.10. do 31.12.2012., klijenti MKO podnijeli su ukupno 98 prigovora, i svi su se odnosili na prigovore prema MKF. Od 13 MKF s dozvolom za rad Agencije, za 6 nema evidentiranih prigovora u izvještajnom kvartalu, kao ni za jedno MKD. Najveći broj prigovora je po osnovi prigovora iz kategorije „Ostalo“, ukupno 73, a većim dijelom odnose se na prigovore po osnovi neodobrenog zahtjeva za kredit ili reprogram kredita, zatim prigovore u pogledu sporenja jamstva, prigovore jamaca vezano za postupak naplate, te na ponašanje kreditnih službenika. Sudužnici/jamci su uputili 42 prigovora, klijenti 41 prigovor, dok su ostale zainteresirane strane uputile 15 prigovora. MKF su u izvještajnom kvartalu

pozitivno riješile 68 prigovora, negativno 12 prigovora, dok je 18 prigovora bilo u procesu obrade ili izjašnjenja.

3.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12).

U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u 2012. godini MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 399,9 milijuna KM što je za 32,8 milijuna, odnosno 9% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u prethodnoj godini. Sa stanjem na 31.12.2012., MKO su imale 209.084 aktivne kreditne partije, što je za 6.233 aktivne kreditne partije, odnosno 3% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na 31.12.2012., iznosio je 1.995 KM, što je prosjek i MKF (31.12.2011. godine - 1.925 KM), dok prosječan iznos mikrokredita MKD iznosi 2.230 KM.

Tablica 9. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za IV. kvartal 2012. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:		
1.1.	Uslužne djelatnosti	25,30%	33,01%
1.2.	Trgovinu	24,00%	31,33%
1.3.	Poljoprivredu	23,69%	31,69%
1.4.	Proizvodnju	22,09%	27,39%
1.5.	Stambene potrebe	20,73%	27,31%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	26,86%	39,32%
1.7.	Ostalo	25,06%	33,91%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:		
2.1.	Uslužne djelatnosti	23,38%	27,68%
2.2.	Trgovinu	23,78%	28,06%
2.3.	Poljoprivredu	20,62%	24,29%
2.4.	Proizvodnju	21,90%	25,14%
2.5.	Stambene potrebe	21,79%	25,20%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	28,05%	35,64%
2.7.	Ostalo	26,65%	32,39%

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 20,73 % za stambene potrebe do 26,86 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,31 % za stambene potrebe do 39,32 % za nenamjenske kredite.

Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 20,62 % za poljoprivredu do 28,05 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 24,29 % za poljoprivredu do 35,64 % za nenamjenske kredite.

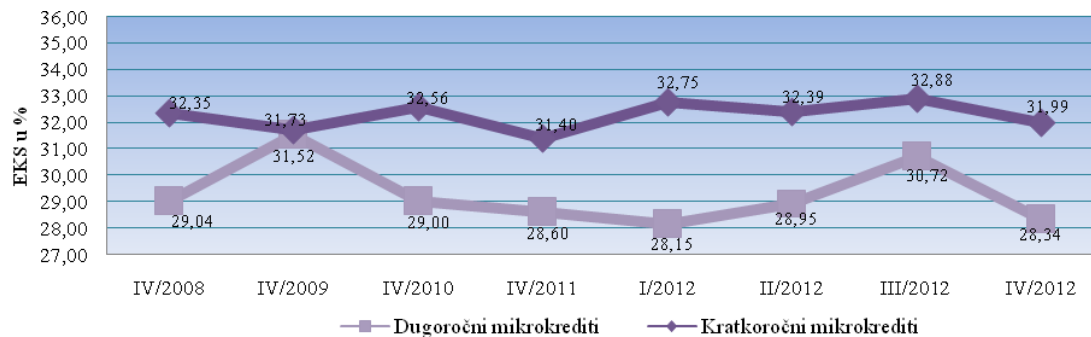
Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za stambene potrebe i poljoprivredu, dok su najskuplji nenamjenski, odnosno krediti za osnovne potrebe.

Prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne i dugoročne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tablici.

Tablica 10. Prosječne efektivne kamatne stope (EKS) na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA EKS u % na	IV/2008	IV/2009	IV/2010	IV/2011	I/2012	II/2012	III/2012	IV/2012
Kratkoročne mikrokredite	32,35	31,73	32,56	31,40	32,75	32,39	32,88	31,99
Dugoročne mikrokredite	29,04	31,52	29,00	28,60	28,15	28,95	30,72	28,34

Grafikon 16. Trend kretanja prosječnih efektivnih kamatnih stopa na mikrokredite (u %)

Na kraju četvrtog kvartala 2012. godine, prosječne efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na dugoročne kredite, u odnosu na četvrti kvartal 2011. godine, bilježe neznatan pad (za 0,26 postotnih poena), dok su prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite u porastu (za 0,59 postotnih poena). Promatrajući kamatne stope u odnosu na prethodni kvartal 2012. godine, prosječne efektivne kamatne stope i na dugoročne i na kratkoročne kredite na kraju četvrtog kvartala 2012. godine bilježe pad.

U cilju povećanja transparentnog kreditiranja i zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, Agencija je spriječila iskazivanje kamatnih stopa na mjesečnoj osnovi, bez obzira da li se iskazuju, kako se klijenti MKO ne bi dovodili u zabludu.

Agencija očekuje da će primjena gore navedenog propisa rezultirati dodatnim smanjenjem kamatnih stopa kod mikrokreditnih organizacija s obzirom da će klijenti biti bolje informirani o jedinstveno iskazanim kamatnim stopama na mikrokredite kako u sredstvima javnog informiranja, reklamnim oglašavanjima, tako i u ugovorima o kreditu.

3.5. Račun dobiti i gubitka

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 11.

Tablica 11. Račun dobiti i gubitka MKO

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2011.				Za razdoblje 1.1. - 31.12.2012.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI PO KAMATAMA I SLIČNI PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	91348	318	91.666	92	88.026	337	88.363	89	96
1.2.	Operativni prihodi	8414	76	8.490	8	10.447	48	10.495	11	124
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	99.762	394	100.156	100	98.473	385	98.858	100	99
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i sl. rashodi	22.273	74	22.347	22	19.218	82	19.300	19	86
3.2.	Operativni rashodi	69.309	328	69.637	68	72.499	301	72.800	72	105
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	10.904	5	10.909	11	9.335	25	9.360	9	86
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	102.486	407	102.893	100	101.052	408	101.460	100	99
5.	IZVANREDNI PRIHODI	15.129	45	15.174		17.551	24	17.575		116
6.	IZVANREDNI RASHODI	1.384	0	1.384		1.830	1	1.831		132
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	11.021	32	11.053		13.142	0	13.142		119
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	11.021		11.021		13.142		13.142		119
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		32	32			0	0		
10.	POREZI		3	3			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		29	29			0	0		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			11.050				13.142		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 31.12.2012. iznose 98,8 milijuna KM, od čega se 98,4 milijuna KM ili 99,6% odnosi na prihode MKF, a 0,4 milijuna KM ili 0,4% na prihode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 1,3 milijuna KM ili 1%.

Najveći dio prihoda odnosi se na prihode od kamata koji iznose 88,3 milijuna KM ili 89% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 3,3 milijuna KM ili 4%, dok operativni prihodi iznose 10,5 milijuna KM ili 11% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 2 milijuna KM, odnosno za 24%.

Ukupni rashodi iznose 101,4 milijuna KM od kojih se 101 milijun ili 99,6% odnosi na rashode MKF, a 0,4 milijuna KM ili 0,4% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi su manji za 1,4 milijuna KM ili 1%.

U strukturi rashoda, 19,3 milijuna KM ili 19% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 3 milijuna KM ili 14%. Operativni rashodi iznose 72,8 milijuna KM ili

72% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 3,1 milijun KM ili 5%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 39,3 milijuna KM (01.01.-31.12.2011.: 37,7 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 17,1 milijun KM (01.01.-31.12.2011.: 17,7 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 16,4 milijuna KM (01.01.-31.12.2011.: 14,2 milijuna KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 9,3 milijuna KM ili 9% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 1,5 milijuna KM ili 14%.

Nelogičan je evidentan trend rasta plaća kada su aktivnosti MKO znatno manje u usporedbi s prethodnim razdobljem i u situaciju u kojoj prihodi od redovitih aktivnosti ne pokrivaju rashode od redovitih aktivnosti što govori o neadekvatnom upravljanju imovinom MKO.

Prema izvješćima MKO prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKF iznosi 1.015 KM dok prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa iznosi 84 KM iz čega proizlazi da prosječna mjesečna neto plaća sa bonusima iznosi 1.099 KM.

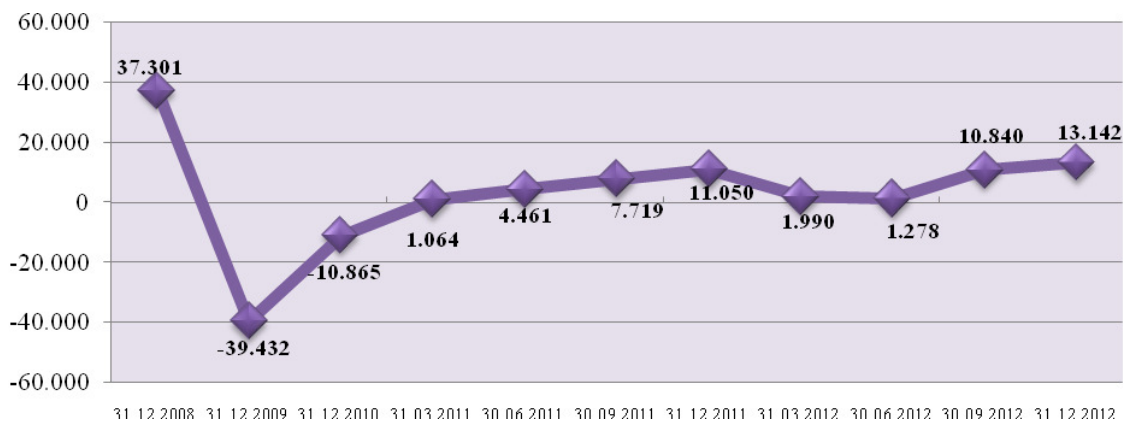
Prosjek mjesečne neto plaće kreditnih službenika u MKO iznosi 796 KM, višeg menadžmenta 3.683 KM, dok prosjek mjesečne neto naknade isplaćene članovima organa upravljanja u MKO iznosi 579 KM.

Međutim, uvidom u stanje kod pojedinih MKF evidentirane su isplate izuzetno visokih mjesečnih naknada članovima organa upravljanja koje imaju karakter zarada, dok je pojedinim rukovodiocima MKF na temelju menadžerskih ugovora u 2012. godini isplaćen iznos od čak 14.000 KM. U 2012. godini, kod pojedinih rukovodioca MKF konstatirane su mjesečne isplate bonusa u iznosu od 13.800 KM i pored izuzetno visokih mjesečnih primanja. Kod jedne MKF evidentirane su isplate mjesečne naknade jednom članu upravnog odbora u iznosu od 7000 KM. Kada se tome još dodaju troškovi reprezentacije, u nekim slučajevima i u neograničenom iznosu, troškovi za korištenje automobila bez ograničenja, troškovi za stjecanje akademskih zvanja u desetinama tisuća KM po pojedincu, troškovi za izdvajanje životnih osiguranja koji u jednom slučaju iznose 30.000 KM za člana UO, te s premijama koje su u iznosima od oko 500.000 KM uz neograničene troškove međunarodnih službenih putovanja, troškove korištenja mobilne telefonije čak i do 18.000 KM, jasno je da se u pojedinim slučajevima radi o značajnim zloupotrebama sredstava MKF koje su osnovane s ciljem upravljanja u općem ili zajedničkom interesu, za poboljšanje materijalnog položaja korisnika mikrokredita i na štetu korisnika koji za navedeno plaćaju kamatnu stopu i do 50 %.

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 31.12.2012. iznose 17,5 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 2,4 milijuna KM, odnosno za 16%. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni u tekućoj godini iznose 1,8 milijuna KM, i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 447 tisuća KM odnosno za 32%.

Za razdoblje 1.1.-31.12.2012., neto dobit jednog MKD iznosila je 0,2 tisuće KM (01.01. – 31.12.2011.: 29 tisuća KM). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 13.142 tisuće KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 11.021 tisuću KM. U razdoblju 1.1. – 31.12.2012., od ukupno 13 MKF manjak prihoda nad rashodima imale su 3 MKF i to u ukupnom iznosu od 98 tisuća KM, a višak prihoda nad rashodima ostvarilo je 10 MKF u ukupnom iznosu od 13.240 tisuća KM.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 13.142 tisuće KM, što je za 2.092 tisuće KM ili 19% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

4. USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPNiFTA

Ocjena usklađenosti MKO sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (SPNiFTA) zasnovana je na ocjenama usklađenosti MKO koje su rezultat izvršenih kontrola usklađenosti poslovanja sa standardima SPNiFTA.

Na temelju nalaza utvrđenih u ovim kontrolama može se zaključiti da su MKO poduzele neophodne aktivnosti u cilju eliminiranja rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, koji se mogu pojaviti u njihovom poslovanju. MKO su usvojile politike i procedure kojima su definirale obveze i aktivnosti na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te su donijele politiku o prihvatljivosti klijenata. Međutim, ovom politikom nisu adekvatno definirani kriteriji za klasifikaciju klijenata u rizične skupine i uglavnom nisu formirani registri profila klijenata.

Politikom o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenata MKO su definirale obvezu identifikacije klijenta, verifikacije identiteta klijenta i stalnog praćenja aktivnosti klijenta, te su u svom radu vršile identifikaciju klijenata. Međutim, nisu u svim slučajevima izvršile verifikaciju identiteta klijenta, odnosno nisu za svoje potrebe osigurale dokumentaciju kojom se dokumentira uspostava poslovnog odnosa. MKO nisu vršile identifikaciju izvora sredstava koja klijentima služe za obavljanje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po kreditima, a u slučajevima u kojima je identifikacija i izvršena nije izvršena verifikacija te identifikacije. Također, nisu vršile kontinuirano praćenje aktivnosti klijenata, a u politikama nije definiran opseg i učestalost ovog praćenja. Poseban problem predstavlja praćenje transakcija u iznosu većem od iznosa kredita koji se može odobriti, a koje se odnose na povezane osobe za koje postoji sumnja na činjenje kaznenog djela (predikatnog djela za pranje novca).

Elementi navedene politike su definirani u programima MKO, međutim izvjesni problemi postoje u definiranju linija izvješćivanja, a prisutni su i problemi u imenovanju i funkcioniranju ovlaštenih osoba za poduzimanje aktivnosti na sprječavanju pranja novca i

financiranja terorističkih aktivnosti. Problemi postoje i u organizaciji interne revizije u dijelu revidiranja usklađenosti MKO sa standardima SPNiFTA.

Uzimajući u obzir navedene probleme u primjeni mjera na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti može se zaključiti da sustav aktivnosti na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti još uvijek nije zaokružen. Cijeneći efektivnost i efikasnost poduzetih aktivnosti mora se konstatirati da u mikrokreditnom sektoru još uvijek postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost. Kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti je na granici zadovoljavajućeg dok je kvantiteta ovoga rizika umjerena.

5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 31.12.2012. možemo konstatirati sljedeće:

- Bilančna suma MKO sa 31.12.2012. iznosi 499,7 milijuna KM, od čega se na MKF odnosi 498,2 milijuna KM ili 99,7%, a na MKD 1,5 milijuna KM ili 0,3% od ukupne bilance MKO. Bilančna suma MKO na kraju 2012. godine bila je manja za 2,8 milijuna KM ili 1% u odnosu na stanje sa 31.12.2011.;
- Ukupni bruto krediti MKO sa 31.12.2012. iznose 417,2 milijun KM i čine 83% ukupne aktive MKO, dok neto krediti iznose 409,6 milijuna KM. Krediti na bruto osnovi veći su za 1% u odnosu na stanje sa 31.12.2011.;
- Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje na dan 31.12.2012. iznose 312,1 milijun KM ili 62% ukupne pasive MKO i manje su za 6% u odnosu na stanje sa 31.12.2011.;
- Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2012. iznosi 163,5 milijuna KM ili 33% ukupne pasive MKO koji je veći za 9% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega kapital MKF iznosi 162,8 milijuna KM, a kapital jednog MKD 0,7 milijuna KM. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 104,8 milijuna KM koji čini 64% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji iznosi 47 milijuna KM ili 29% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznose 11 milijuna KM, odnosno 7% ukupnog kapitala MKF. Neraspoređena dobit i zakonske rezerve jednog MKD iznose 0,1 milijun KM ili 14% ukupnog kapitala MKD, dok temeljni kapital MKD iznosi 0,6 milijuna KM ili 86% ukupnog kapitala MKD;
- U razdoblju 1.1. - 31.12.2012., 10 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u iznosu od 13.240 tisuća KM, dok su manjak prihoda nad rashodima ostvarile 3 MKF u iznosu od 98 tisuća KM, što znači da su MKF sa 31.12.2012. poslovale s viškom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 13.142 tisuće KM. Jedno MKD je u razdoblju 1.1.-31.12.2012. ostvarilo neto dobit u iznosu od 0,2 tisuće KM, što znači da je na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 13.142 tisuće KM, što je za 19% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine;
- Ukupno 14 MKO (13 MKF i 1 MKD) sa 31.12.2012. zapošljavaju 1.554 radnika što je za 45 radnika ili 3% više u odnosu na 31.12.2011., dok su sa krajem 2012. godine, MKO imale ukupno 319 organizacijskih dijelova, što je za 22 organizacijska dijela ili 6% manje u odnosu na kraj prethodne godine.

U narednom razdoblju MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Uspostavljanju interne revizije, u potpunosti neovisne od menadžmenta MKO koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvješćivati upravni odbor;
- Kontroli kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Poboljšanju sustava internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

Broj: U.O.-50-3/13
Sarajevo, 2. travnja 2013.

PRILOZI

- Prilog 1. Osnovni podaci o MKO
- Prilog 2. Bilanca stanja MKF
- Prilog 3. Bilanca stanja MKD
- Prilog 4. Račun dobiti i gubitka MKF
- Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKD
- Prilog 6. Pregled doniranog kapitala MKF

Prilog 1.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.12.2012.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "ADRIA mikro" d.o.o. Mostar	ul. Kneza Višeslava 14 88 000 MOSTAR	Sena Martina Topić	036/ 348-891, 348-890 fax	adria.mikro@tel.net.ba	1.543	701	7	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-370, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	106.280	39.769	274	67
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	11.106	10.431	49	11
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Nusret Čaušević	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	67.198	7.908	223	50
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	v.d. Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	viktor@melaha.ba	981	244	2	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	31.333	15.976	144	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	16.459	4.468	100	27
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	3.810	3.173	20	5
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	114.032	44.343	283	53
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	114.253	22.446	295	46
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.665	1.428	9	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	445	271	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 51 71 000 SARAJEVO	Zoran Dučić	033/ 278-020, 278-032 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	30.546	12.333	143	35
14.	MKF "VORTT-INVEST" Sarajevo	ul. Azize Šaćirbegović 128 71 000 SARAJEVO	Mustafa Kapić	033/720-949, 720-941 fax	vorttdoo@yahoo.com	54	41	1	0
UKUPNO						499.705	163.532	1.554	319

Prilog 2.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2011.	%	31.12.2012.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	28.973	6	25.286	5	87
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	20.935	4	21.022	4	100
1b)	Kamatonosni računi depozita	8.038	2	4.264	1	53
2.	Plasmani bankama	14.975	3	8.245	2	55
3.	Kredit	412.802		415.883		101
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11.647		7.585		65
3b)	Neto krediti (3-3a)	401.155	80	408.298	82	102
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	47.838	9	48.025	9	100
5.	Dugoročne investicije	15	0	15	0	100
6.	Ostala aktiva	9.048	2	9.268	2	102
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	1.398		975		70
8.	UKUPNO AKTIVA	500.606	100	498.162	100	100
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	82.347	16	99.872	20	121
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	248.634	50	211.368	42	85
11.	Ostale obveze	20.054	4	24.091	5	120
12.	UKUPNO OBVEZE	351.035	70	335.331	67	96
13.	Donirani kapital	43.061		46.936		109
14.	Temeljni kapital	10.157		8.245		81
15.	Višak prihoda nad rashodima	114.647		161.552		141
15a)	za prethodne godine	102.577		146.017		142
15b)	za tekuću godinu	12.070		15.535		129
16.	Manjak prihoda nad rashodima	21.236		56.773		267
16a)	za prethodne godine	20.330		56.296		0
16b)	za tekuću godinu	906		477		53
17.	Ostale rezerve	2.942		2.871		98
18.	UKUPNO KAPITAL	149.571	30	162.831	33	109
19.	UKUPNO PASIVA	500.606	100	498.162	100	100
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	167.674		171.834		102
	- komisioni poslovi	548		418		76

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2011.	%	31.12.2012.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	270	14	104	7	38
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	270	14	104	7	38
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	0
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	0
3.	Kreditni	1.582		1.349		85
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	11		25		238
3b)	Neto krediti (3-3a)	1.572	80	1.324	86	84
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	75	4	84	5	112
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	0
6.	Ostala aktiva	57	2	33	2	0
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	2		2		0
8.	UKUPNO AKTIVA	1.973	100	1.543	100	78
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	723	37	719	47	99
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	452	23	84	5	19
11.	Ostale obveze	69	3	39	3	57
12.	UKUPNO OBVEZE	1.244	63	842	55	68
13.	Donirani kapital	0		0		0
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		0
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	29		0		0
16a)	prethodnih godina	0		0		0
16b)	tekuće godine	29		0		0
17.	Zakonske rezerve	100		101		
18.	Ostale rezerve	0		0		0
19.	UKUPNO KAPITAL	729	37	701	45	96
20.	UKUPNO PASIVA	1.973	100	1.543	100	78
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	60		52		86
	- komisioni poslovi	0		0		0

Prilog 4.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2011.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2012.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	485	0	76	0	16
1.2.	Kamate na plasmane bankama	706	1	263	0	37
1.3.	Kamate na kredite	89.281	98	86.781	99	97
1.4.	Ostali financijski приход	876	1	906	1	103
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	91.348	100	88.026	100	96
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	21.567	97	18.406	96	85
2.2.	Ostali financijski rashodi	706	3	812	4	115
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	22.273	100	19.218	100	86
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	69.075		68.808		100
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	7.600	90	9.808	94	129
4.2.	Ostali operativni prihodi	814	10	639	6	79
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	8.414	100	10.447	100	124
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	37.628	54	39.132	54	104
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	17.605	26	16.966	23	96
5.3.	Ostali operativni troškovi	14.076	20	16.401	23	117
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	69.309	100	72.499	100	105
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	10.904		9.335		86
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-2.724		-2.579		95
8.	Izvanredni prihodi	15.129		17.551		116
9.	Izvanredni rashodi	1.384		1.830		132
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	11.021		13.142		119

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2011.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2012.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	315	99	331	98	105
1.4.	Ostali financijski prihod	3	1	6	2	200
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	318	100	337	100	106
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	71	96	75	91	106
2.2.	Ostali financijski rashodi	3	4	7	9	233
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	74	100	82	100	111
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	244		255		105
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	40	53	48	100	120
4.2.	Ostali operativni prihodi	36	47	0	0	0
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	76	100	48	100	63
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	123	38	185	61	150
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	103	31	81	27	79
5.3.	Ostali operativni troškovi	103	31	35	12	34
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	329	100	301	100	91
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	5		25		500
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-14		-23		164
8.	Izvanredni prihodi	45		24		53
9.	Izvanredni rashodi	0		1		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	32		0		0
11.	POREZ	3		0		0
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	29		0		0

Prilog 6.

**PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 31.12.2012.**

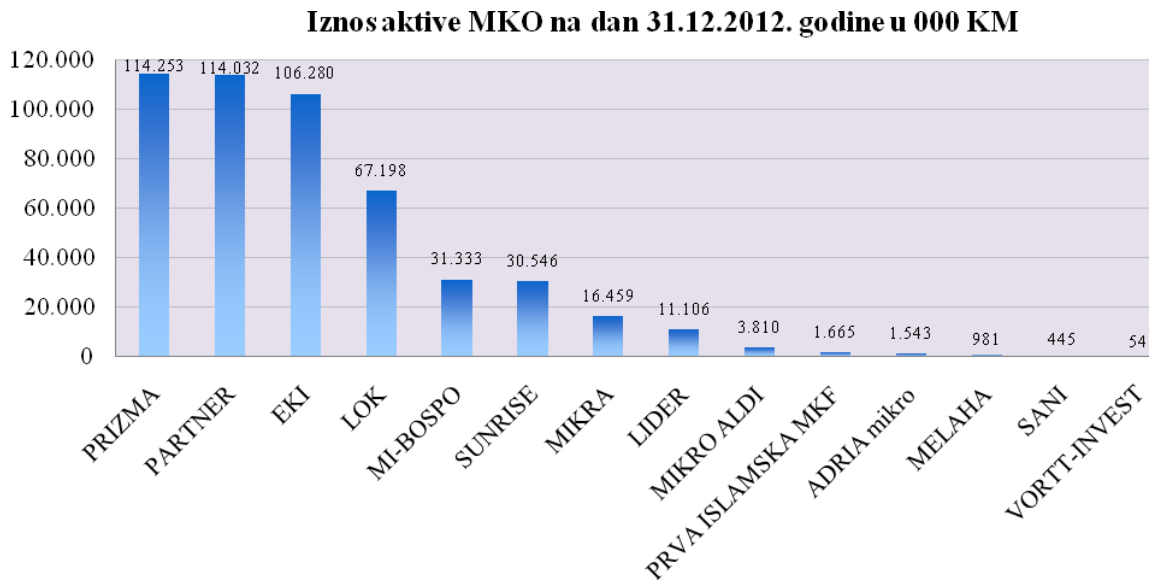
u 000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		5.246	5.891	3.366	4.070	804	6.828	7.490	3.459	1.942	39.097
1.	USAID	3.046					3.046	3.046			9.138
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891								5.891
3.	CRS				4.070						4.070
4.	UNHCR			479		200	1.229	992		614	3.514
5.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo								3.459		3.459
6.	LIP (sredstva Vlade FBiH)			947			675			1.214	2.836
7.	UNDP	1.932					59	672			2.663
8.	PRM/USA State Department							2.006			2.006
9.	UMCOR			377			317	774			1.468
10.	IRC			383			805				1.188
11.	Women's World Banking			1.034							1.034
12.	Mercy Corps						697				697
13.	OXSfam					500					500
14.	USDA Know-How Project	237									237
15.	Church World Service			146							146
16.	Udruženje građana "ALDI"					104					104
17.	DK iz spajanja sa udrugom "LORI" Orašje									98	98
18.	CRIC	31									31
19.	SOLIDARITES									16	16
Donacije za osnovna sredstva		8	0	0	65	0	229	61	0	10	373
20.	Mercy Corps						229				228
21.	CRS				65						65
22.	ICMC							53			53
23.	SOLIDARITES									10	10
24.	WORLD VISION Int.	8									8
25.	PHARE							8			8
Donacije za operativne troškove		2.050	874	946	0	0	1.593	3.087	29	709	9.289
26.	PRM							2.047			2.047
27.	SIDA Housing	1.828									1.828
28.	USAID			946			255				1.201
29.	UNHCR						176	840			1.016
30.	LIP (sredstva Vlade FBiH)						201			709	910
31.	CHF		874								874
32.	Mercy Corps						739				739
33.	CGAP						45	150			195
34.	EBRD	105					1				106
35.	IFC	104									104
36.	WORLD BANK						45				45
37.	MFC						20	34			54
38.	UNDP						43				43
39.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo								29		29
40.	ADA ASBL (RATING)						20				20
41.	Ostalo	13					49	17			79
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.304	6.765	4.312	4.135	804	8.650	10.639	3.488	2.661	48.759

GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfelja MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 31.12.2012. u 000 KM
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 31.12.2012.
- Grafikon 8. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2012.
- Grafikon 9. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2012. godine
- Grafikon 10. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2012. godine
- Grafikon 11. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2012.
- Grafikon 12. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2012.
- Grafikon 13. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 31.12.2012.

Grafikon 1.

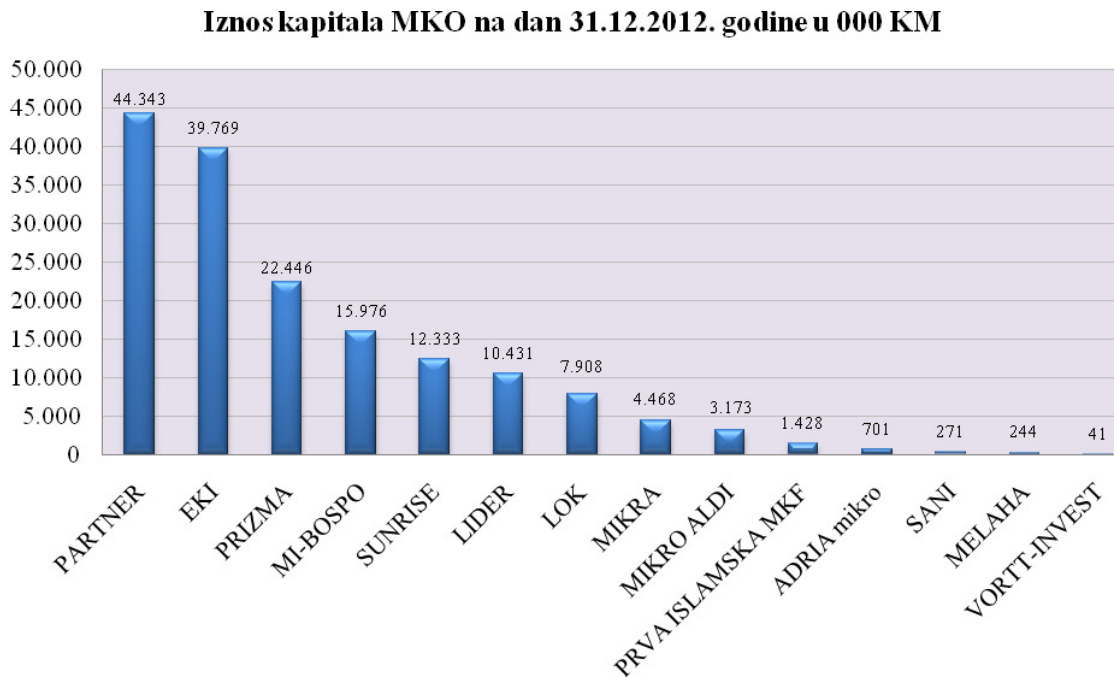
Grafikon 2.

Grafikon 3.

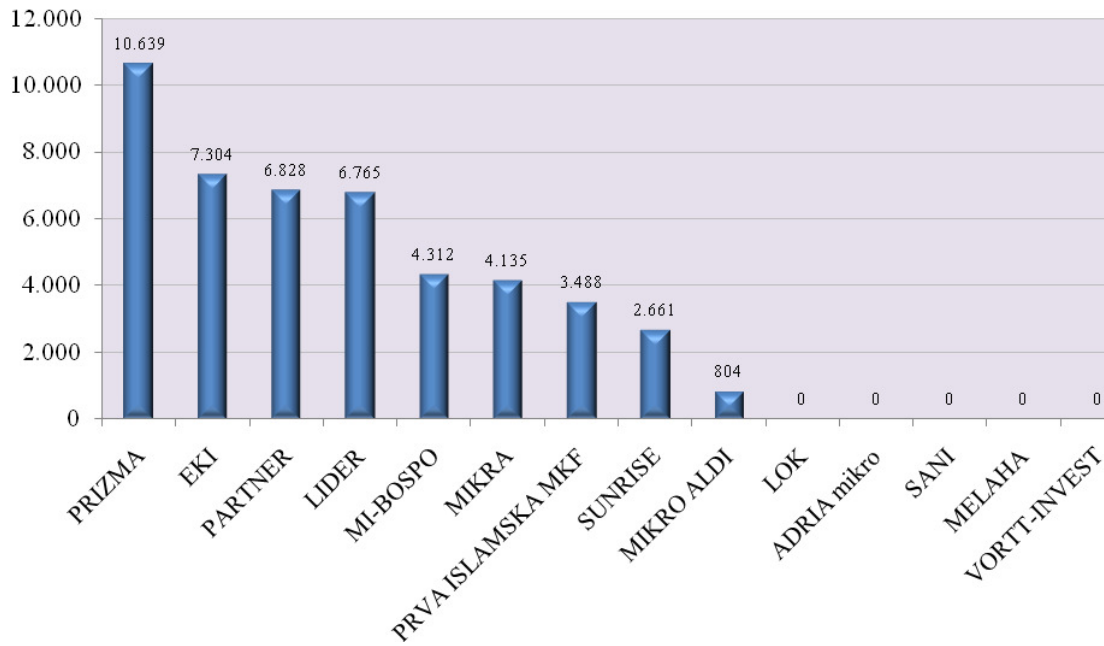

Grafikon 4.

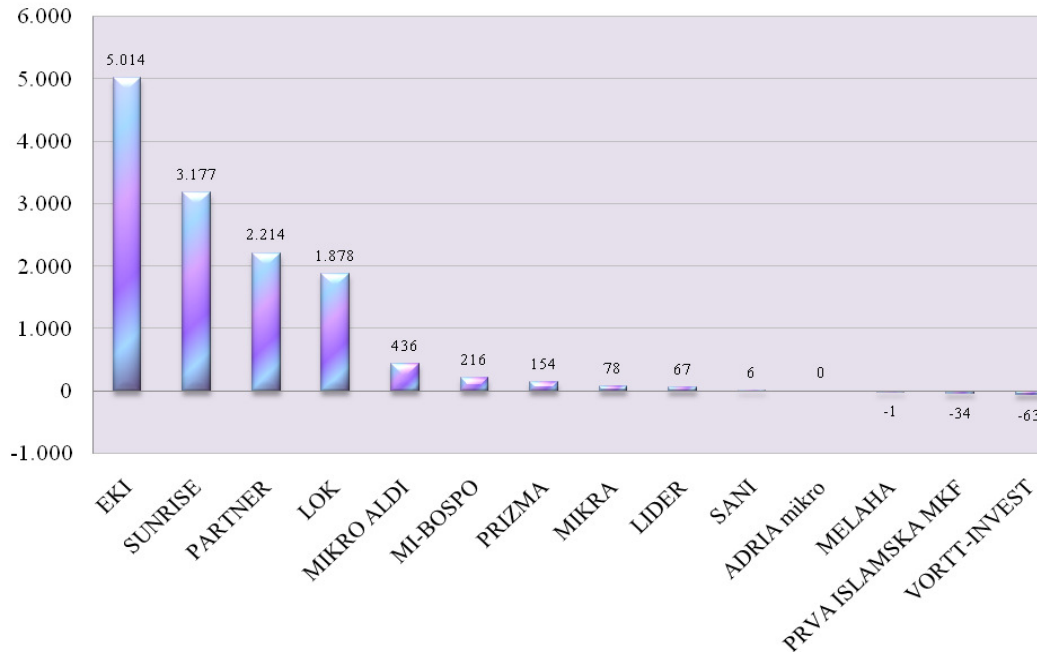
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO
na dan 31.12.2012. godine u 000 KM**

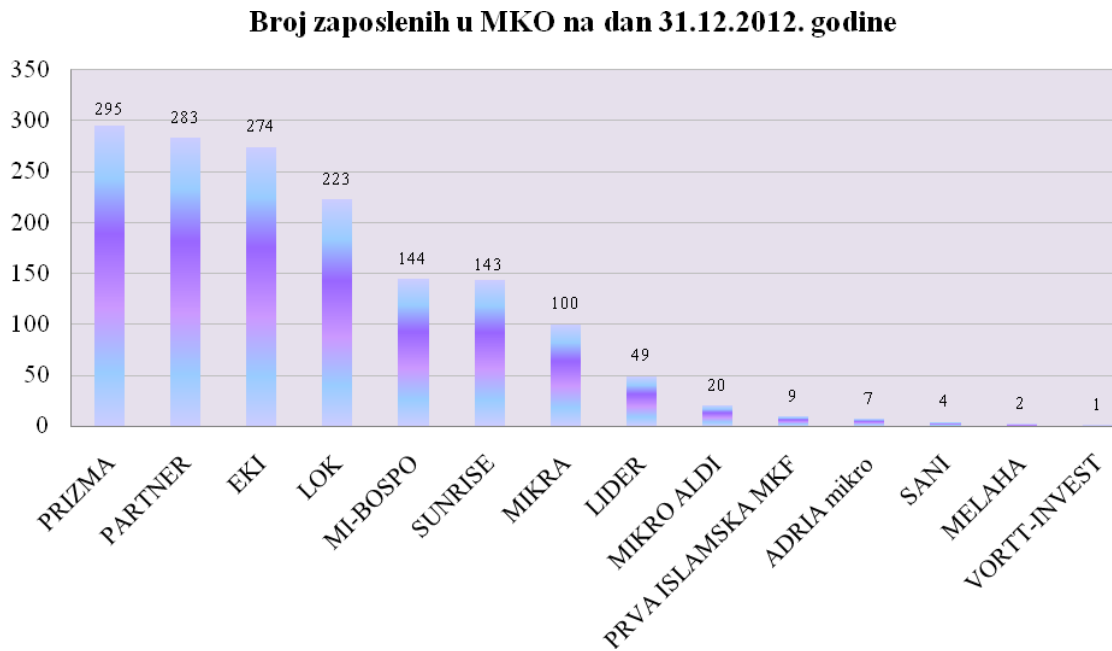

Grafikon 6.

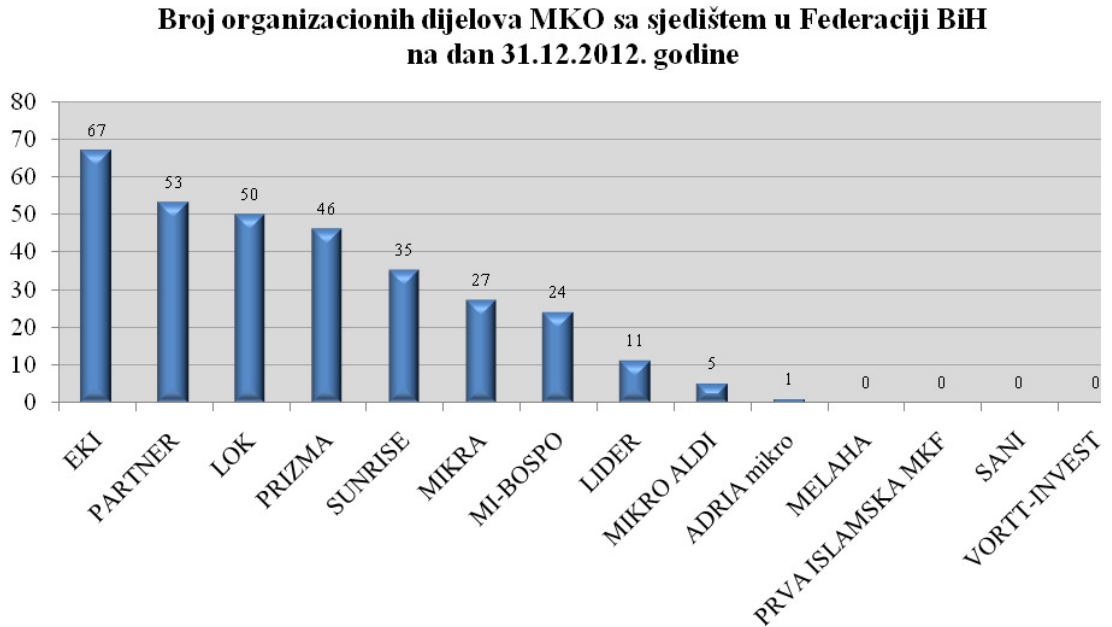
**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za period 01.01.-31.12.2012. godine u 000 KM**

Grafikon 7.

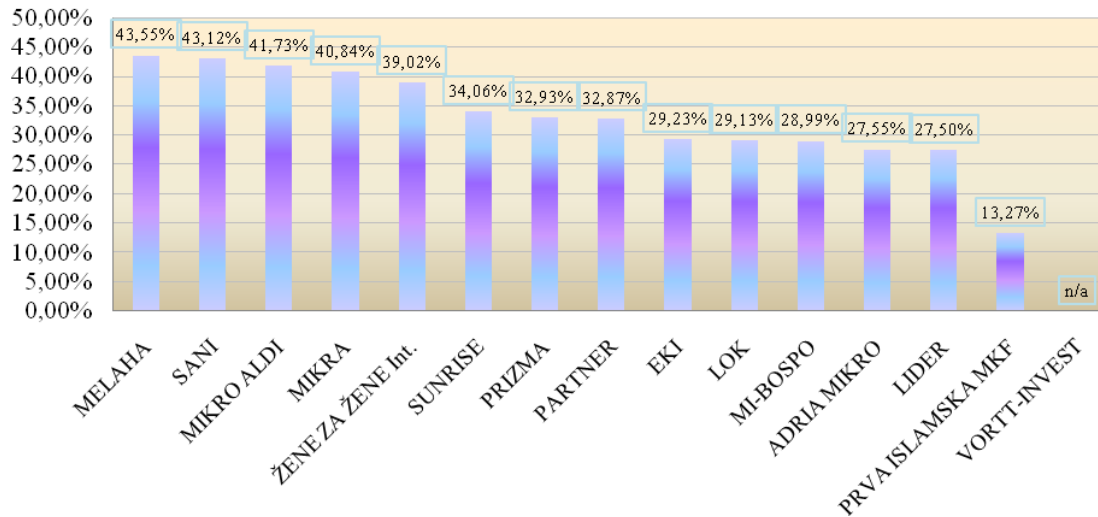

Grafikon 8.

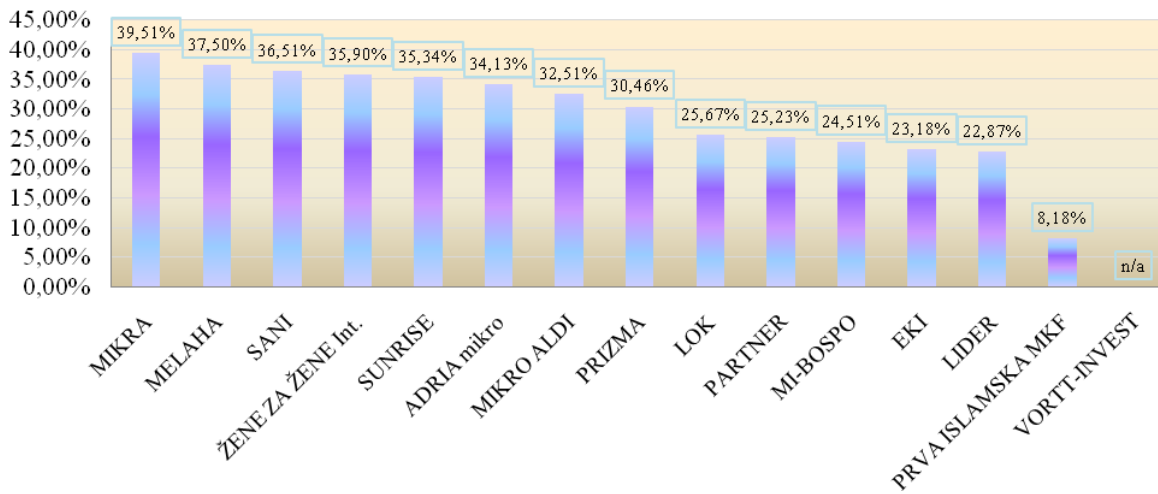
Grafikon 9.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u IV kvartalu 2012. godine**

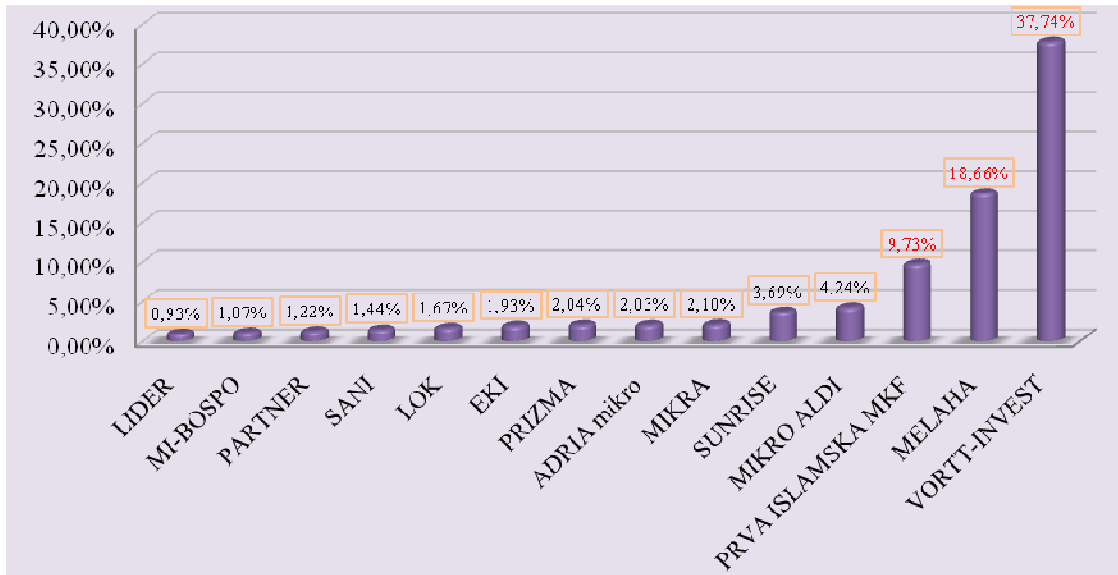
Grafikon 10.

**Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u IV kvartalu 2012. godine**

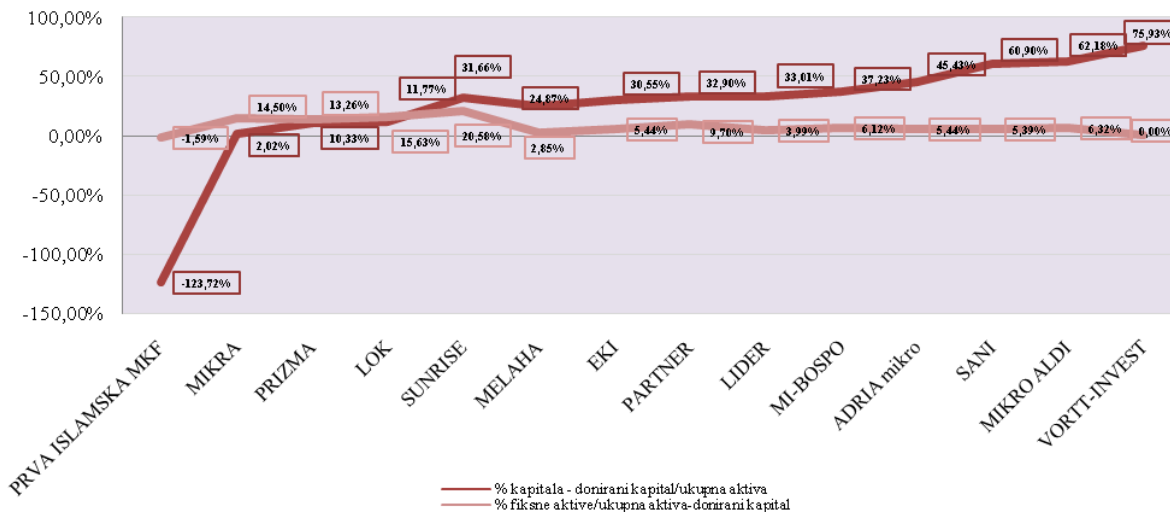
Grafikon 11.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2012. godine

Grafikon 12.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2012. godine

Grafikon 13.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 31.12.2012. godine

